

ОЛЕКСІЙ ГОНЧАР

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5353-0644>

магістр культурології, доктор філософії (PhD),

магістрант I року навчання

кафедри оперної підготовки та музичної режисури

Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського

*Науковий керівник: Ганна Веселовська, доктор мистецтвознавства,
професор, завідувачка відділу Інституту проблем сучасного мистецтва*

Національної академії мистецтв України.

(Київ, Україна)

©Гончар О., 2024.

М. СКОРИК ТА НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ ІМ. Т.Г. ШЕВЧЕНКА:

ПОСТАТЬ МИТЦЯ

Серед творчого доробку Мирослава Скорика опера не стала основним жанром, але сказати, що композитор оминув царину цього мистецтва, не можна. Те саме стосується й балету. Хоча сценічні твори писались з перервами, вони обіймають важливе місце у спадку композитора. Окрім власних творів, митець здійснив редакції опери-балету Миколи Леонтовича «На Русалчин Великдень», поставленого у Києві ще далекого 1977 року, над яким він працював спільно з Іриною Молостовою, Олександром Бурліним та Іваном Гамкало, опери «Купало», над якою велась робота в перші роки незалежності [3].

Балети композитора кількісно переважають опери. Першим був написаний за твором Івана Франка балет «Каменярі» (поставлений у Львові 1967 року та у Києві 1969). Балет «Повернення Баттерфляй», який можна назвати таким, що створений за сімейною сагою, ще не був виконаний у Києві (прем'єра 2010 року у Львові).

Сюжет балетного твору – це життя відомої оперної зірки Соломії Крушельницької, його цілком можна назвати вираженням оперного життя через танок, а отже також частково оперою. На відміну від «Повернення Баттерфляй», балет «Каприси долі» писався саме для Національної опери України та вперше представлений публіці 2011 року. Його створено на матеріалі відомого циклу Нікколо Паганіні, апофеозу музиканта та його життя, що й до сьогодні залишається на вустах.

У 2011–2016 роках Мирослав Михайлович обіймав посаду художнього керівника Національної опери України. У цей час відбуваються не тільки виступи як диригента оркестру театру, але й робота над редакціями української оперної класики. З-під пера Мирослава Михайловича у 2012 році вийшла редакція «Наталки Полтавки» Миколи Лисенка; а також редакція «Запорожець за Дунаєм» Семена Гулака-Артемовського, здійснена у 2015 році.

Та головна його робота для музичного театру – опера «Мойсей», яка була створена 2001 року. До написання свого першого оперного твору композитор вдався вже після свого 60-ти річчя, що є унікальним в історії музичного мистецтва. Опера була написана до 150-ти річного ювілею Івана Франка, а за основу лібрето взята його однойменна поема. Авторами лібрето є Богдан Стельмах та Мирослав Михайлович як співавтор. Л. Кияновська зазначає, що «оперу “Мойсей” можна охарактеризувати як один із найяскравіших зразків українського музичного егалітаризму» [1].

Прем'єра твору відбулась у Львівській національній опері в тому ж році та була приурочена до візиту Римського Папи, за диригентським пультом перебував автор, а сценічним втіленням передували концертні виконання. Вже 2005 року твір був поставлений у Національній опері України. Режисером київської вистави є Анатолій Солов'яненко, диригент – Іван Гамкало, художник костюмів та декорацій – Марія Левитська, хормейстер – Лев Венедиктов та балетмейстер – Аніко Рехвіашвілі.

Про написання опери композитор говорив так: «У цій опері я втілював власне розуміння “сучасності в музиці” – не в тому сенсі, в якому розуміють його деякі колеги, тобто у зверненні до рафіновано-авангардових прийомів виразу (вони вже перебриніли декілька десятиріч тому), а у відповідності до реального звукового світу, в якому ми живемо. Новоромантичне, сповнене прагнення до краси і чутливості, мистецтво щораз більше завойовує позиції, саме в ньому я вбачаю сучасність і майбутнє – не лише для професіоналів-музикантів, а насамперед для тих, хто прагне любити музику»[2].

Восени 2013 року з гучним ажіотажем відбулись «Дні музики Мирослава Скорика». Концерти фестивалю, окрім головної сцени проєкту – сцени оперного театру, відбувались у залах Національної філармонії та Великій залі Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Головною подією, яка відкривала фестиваль, стало виконання «Мойсею», а іншою театральною подією – балет «Каприси долі». Цей твір має лібрето за авторства балетмейстера-постановника Віктора Литвинова, режисера Віталія Малахова та автора музики. Сам композитор і диригував постановкою. Головна тема балету – мистецтво та постать митця.

Творчій особистості Мирослава Скорика була присвячена частина унікального за ідеєю та масштабами Національного проєкту «ТРИ С: Сильвестров-Скорик-Станкович», який проходив протягом 2016–2017 років. На сцені Національної опери України відбулось відкриття фестивалю, який продовжився в інших містах країни.

Підсумовуючи вищесказане, дозволю ствердити, що Національна опера України та мистецька постать Мирослава Михайловича стали яскравим втіленням балансу між мистецтвом та управлінським сектором, сценічними жанрами та шляхами пошуку ідеального поєднання традиції та сучасного нам композиторського шляху до високих музичних матерій.

Список використаної літератури та джерел

1. Кияновська, Л., 2012. Музичне прочитання поезії Франка у вимірах сучасної естетики (на прикладі творчості львівських композиторів). *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*, 21, сс.377–388.
2. Мельник, Л. та Кияновська, Л., 2001. Притча про «Мойсея». *Політика і культура*, 3–9 липня 2001, с.52.
3. Станішевський, Ю. О., 2002. *Національний академічний театр опери та балету України ім. Т. Шевченка: історія і сучасність*. Київ: Музична Україна.